

DE MEIDAGEN 1940

Wij hebben gedurende verschillende maanden het oorlogsdagboek van de Passieve Luchtbescherming in ons tijdschrift laten verschijnen.

In juli 1948 vroeg de Geschiedkundige Sectie van het Ministerie van Landsverdediging i.v.m. de slag om de Leie inlichtingen omtrent de bombardementen waarvan Oostende in mei 1940, het voorwerp was geweest. Het verslag opgestuurd op 11.8.1948 bedroeg 15 getypte bladzijden. We menen ter aanvulling van de oorlogshistoriek van Oostende, ook dit verslag hier op te nemen.

O.V.

10 mei 1940 : Oorspronkelijke dag van de rouw, die zo zwaar onze stad en talrijke onzer medeburgers zou treffen in de komende jaren.

Voor de tweede maal in amper 25 jaar viel ons land ten prooi aan de vernielzucht van de Duitse horden.

En wanneer op 4 augustus 1914 de benden van Willem II onze grenzen schonden, dan geschiedde dit met een soort vormelijkheid, namelijk na het eisen van de vrije doorgang, 2 dagen te voren.

Nu echter werd geen ultimatum gesteld, integendeel slechts weinige dagen voordien had de "Führer" plechtig verklaard dat er van een inval geen spraak was !

Het was dan ook met benepen hart dat onze inwoners, ietwat na 4 uur in de morgen, door de huiveringswekkende huiltoren van de alarmsirenen vernamen, dat België, en ook ditmaal onze Noorderburen, aan de brutale macht van een meedogenloze vijand moesten geloven.

Terstond werden alhier alle maatregelen getroffen om de bevolking bij te staan en de nadelige gevolgen van de oorlogstoestand tot hun minimum te beperken.

De aangebracht verdedigingen zouden ontwijfelbaar beletten dat de vijand - zo hoopte de bevolking tenminste - het land zou overrompelen, zoals dit in 1914 het geval was.

Hitler en zijn acolieten hadden echter alles er toe aangelegd om bij middel van hun "blitz Krieg" in een record tijd alles te overmeesteren en aldus de wereld te knechten !

En zo ging het helaas ook ! Na gedurende enkele dagen de stad te hebben overvlogen, zelfs reeds het vliegveld van Steene te hebben gemitrailleerd op 11 mei in de vroege morgen, kregen we op woensdag 15 mei, rond half tien 's avonds de eerste bomaanvallen te verduren.

Het fort Napoleon, de reserve watervergaarbakken, de broeikas- sen van de Beplantingsdienst, maar vooral het Carferry Station, waar de Staatspaketboten aanleggen, hadden het te vergelden. Van aan de Nieuwstraat tot aan het SS. Petrus en Paulusplein was geen enkele ruit aan de Visserskaak ongebroken gebleven en ook de huizen in de aanpalende straten hadden zware schade geleden.

Dezelfde taktiek van schrikaanjaging als in 1914, toen op 24 september te 23 uur op de vismijn en aan de Bruggen van de de Smet de Naeyerlaan, nevens de sporen van het Zeestation tegenover het slachthuis, de eerste bommen op onze stad uit een Zeppelin werden gelost. Ditmaal was het echter in een meer versneld tempo dat de terreur gezaaid werd.

Alhoewel Oostende door de bevoegde overheid volstrekt geweerd was geworden om als toevluchtsoord te dienen, kwamen alle mensen, die uit het binnenland de wijk namen, in onze stad terecht. Gelijkvormig de ontvangen bevelen zag het Bestuur zich verplicht de "vluchtelingen" naar minder blootgestelde oorden te evacueren. Andere stad- en landgenoten maakten gebruik van de Staatspaketboten, die van af 16 mei, onze haven verlieten naar Folkestone, Dover gesloten zijnde voor het passagiersverkeer sedert september 1939.

Het Staatsarchief werd overgebracht naar Engeland bij middel van de maalboten, ofwel, zoals dit het geval was voor de Nationale Bank bvb., door opgeëiste lastautos naar Frankrijk.

Intussen werden op 17 mei bommen geworpen op de haven en de vluchtende mensen met mitrailkervuur bestookt, hetgeen er niet weinig toe bijbracht om de paniekstemming onder de overvloedig aangedikte bevolking op te jagen.

Op de zelfde dag laat de legeroverheid een verordening aanplakken waarbij, voor 48 uren, na 9 uur 's morgens, verbod opgelegd wordt van verkeer op grote banen. Dit geeft aanleiding tot misverstand en verwarring vanwege de mensen, die terstond schikkingen nemen om zich vóór 9 uur van het onontbeerlijke te voorzien, daar ze denken dat daarmee alle verkeer op straat verboden is : dit alles helpt oneindig de spanning nog verhogen.

Aan alle openbare ambtenaren is voorgeschreven dat zij, die minder dan 45 jaar oud zijn, zich door de vijand niet mogen laten gevangen nemen ; integendeel moeten zij, bij het naderen van de vijand, de dienst verlaten en naar Engeland of Frankrijk uitwijken.

Tevens vermeldt de radio, dat alle niet bij het leger ingelijfde Staatsburgers tussen 18 en 35 jaar zich op eigen middelen naar 't Zuiden van Frankrijk moeten begeven om er 't leger te verwoegen.(1)

Het overbrengen van al de Ministeries hierheen doet allerhande veronderstellingen opdagen en de meest uitzinnige geruchten verhogen de paniekstemming in de meest ruime mate.

Rond 11 uur van 17 mei komen de Gemeenteraadsleden en de leden aangeduid voor het ravitailleringcomité bijeen om de nodige schikkingen te bespreken aangaande het verzekeren van de bevoorrading der Stad en krijgen er kennis van het nakend vertrek van de HH. Burgemeester en Schepenen.

Het is de volgende morgen, omstreeks 10 uur, dat de HH. Burgemeester en Schepenen, vooraleer te vertrekken aan de Raadsleden, HH. Serruys en Devriendt, de schriftelijke opdracht geven om in hun afwezigheid, tot na de oorlog, de Stad te beheren en zich desnoods te laten bijstaan naar hun beste oordeel.

(1) Dit moest zijn "tussen 16 en 35 jaar" (N.V.D.R.)

Onmiddellijk werd door M. Serruys aan het politie- en het brandweerkorps bevel gegeven de tot het vertrek gereedgemaakte wagens met het materieel van de pompiers te ontladen en zich gereed te houden om hier daadzakelijk tussen te komen in geval van nood.

Politiebedienden en brandweerlieden van verschillende andere steden van 't land waren immers hier met hun materieel voorbijgekomen om de wijk naar Frankrijk te nemen en dit had ook hier aanleiding gegeven tot het treffen van gelijkaardige voorzorgen.

Middelerwijl wordt de Carferry andermaal gebombardeerd en de vluchtende mensen vanuit de vijandelijke vliegmachines beschoten.

Een groot aantal inboorlingen maken ruim gebruik van onze meer dan 250 eenheden bevattende vissersvloot om op 18 mei naar Frankrijk en Engeland uit te wijken.

Door de H. Serruys, die nu de functie van Burgemeester waarneemt, wordt advies ingewonnen bij de H. Gouverneur Baels en de Minister van Binnenlandse Zaken wijlen M. Vander Poorten, toen ter tijd te Brugge.

Dientengevolge worden alle Gemeenteraadsleden en hun plaatsvervangers opgeroepen voor een dringende bijeenkomst te 11 uur.

Slechts met 12 op de 50 kon worden vergaderd. Daarvan waren 4 die verklaarden ook de stad te zullen verlaten. De H. Serruys werd door die vergadering voorlopig tot Burgemeester en HH. Feys en Devriendt tot Schepenen aangeduid.

Nog dezelfde avond te 8 uur werd door dit noodschepencollege een bijeenkomst belegd met al de diensthoofden. Deze werden in kennis gesteld met de reeds genomen besluiten. Beroep werd gedaan op hun aller plichtbesef en mededeling gegeven van het feit, dat het aan eenieder, wie het ook zij, volstrekt verboden was nog uit de dienst weg te blijven zonder wettige reden.

Ingevolge het uitwijken van de nog dienstplichtige personeelsleden, voorafgegaan of gevolgd door het vertrek van talrijke andere stadsbezoldigden dreigden zelfs de onontbeerlijkste stadsdiensten stil te vallen en de toestand was zelfs van zulke aard dat het nog voorhanden zijnde personeel van twee bureau's met moeite volstond om er één mede te vormen.

Wij waren, zo vervolgde de H. Burgemeester, in de namiddag in telefonische betrekking gekomen met de H. Herlout, eerste Minister, die 's morgens van Oostende naar De Panne was vertrokken, en deze had uitdrukkelijk verklaard, hetgeen gedurende deze vergadering door een speciale bode schriftelijk werd bevestigd, gezien de uiterst netelige toestand van de stad, dat niemand, zelfs al was hij nog dienstplichtig, nog de dienst mocht verlaten. Dit werd terstond ter kennis gebracht van het ganse personeel.

Rond 8u30, de zondagmorgen, ontvingen wij het gelukkig bezoek ten stadhuize van zijne Excellentie, Minister Delfosse, en zijn Cabinetschef H. Basyn. Aan al onze landbouwers was in de vroege morgen bevel gegeven geweest hun vee onverwijld over te brengen naar de streek van de IJzer.

Daar wij op de hoogte waren van de ongehoorde verwarde toestanden welke aldaar heersten en onze kinderen, ouderlingen en zieken aldus zonder dit onmisbaar voedsel zouden komen te vallen, wisten wij zijn Excellentie van die noodlottige toestand te overtuigen en vernietigde hij dit besluit. Tevens gaf hij bevel aan de H. Agent van de Nationale Bank een som van 500.000 fr. ter beschikking van de Stad te stellen.

Te 11 uur, op zondag 19 mei, greep dan een nieuwe bijeenkomst plaats van de in stad zijnde Raadsleden en plaatsvervangers alsook van verschillende notabelen.

M. Feys zag zich verplicht af te zien van de functie van schepen, tengevolge van zijn drukke bezigheden en M. Smissaert aanvaardde M. Feys te vervangen. Tevens wordt beslist, ingaande op de vingerwijzingen van de HH. Baels en Vander Poorten, twee techniekers HH. Van Coillie en Boudolf, de eerste voor de ravitaillering, de tweede als advokaat met de functie van Schepen te bekleden, en er wordt overeengekomen, dat eerlang een nieuwe vergadering zal gehouden worden om gebeurlijk die voorlopige toestand te bestandigen.

Middelerwijl wordt de stad altijd door maar gebombardeerd.

De havengeul heeft het erg te verduren alsook de Visserskaai, Langestraat en Capucienestraat.

Uit het feit dat de bommen op alle stadsgedeelten terecht komen mag stout weg worden afgeleid, dat het er hier niet zo zeer om gaat oorlogsdoeleinden te niet te doen maar wel om schrik aan te jagen, hetgeen waarin ten slotte onder alle opzichten geslaagd wordt.

Van de paniek die door het bommenwerpen ontstaat, maken dieven gebruik om in de "Uniprix" en omliggende gebouwen tot plundering over te gaan ; ook op sigaren- en drankwinkels heeft het uitschot het gemunt, en zelfs wijnkelders hebben het te verduren.

Alle bombardementen aangeven is ongedaan werk : dit is inderdaad nagenoeg onmogelijk. Nochtans mogen wij niet nalaten enkele woorden te reppen over de weergaloze vernieling van het hart vande de stad, dat door de Duitse radiouitzending van daags nadien, woensdag 22 mei, aangeduid werd al het "Jodenkwartier" dat doelmatig getroffen werd.

Gebruik makend van hetzelfde systeem als dit het geval was twee dagen te voren te Doornik, worden door de Duitse bombarderingsvliegtuigen een ganse reeks explosieve bommen op de verschillende stadskwartieren geworpen rond 18U30. Kort daarop, wanneer iedereen nog in de gekozen schuilplaats vertoeft, wordt met ontzetting vastgesteld dat de ganse middenstad in vlam staat. Van aan de Wittenonnenstraat tot aan de St. Paulusstraat staat de Kapellestraat in vlam. Ook in de Christinastraat, St. Paulus- en Ooststraten woedt de brand in volle hevigheid. Het Leopoldpark is als met brandbommen bezaaid. Het postgebouw wordt tevens bedreigd doch kan van vernieling gevrijwaard worden. De grote magazijnen "Uniprix", "Viale de Londres", "Savelkoul", "Grand Bazar Parisien" en al de aanpalende huizen en inrichtingen, zoals het "Hotel de la Marine", worden de prooi der vlammen.

Van de magazijnen "A l'Innovation" brandt het dak volledig weg. Dank zij de tussenkomst van Hollandse soldaten uit Breda kunnen de branden in de Christinastraat spoedig overmeesterd worden.

De brandweer spant bovenmenselijke pogingen in om het onheil te bestrijden en te beperken. Door het feit dat de Duitsers de leiding van Bocqwater in de Ardennen afgesloten hebben moet water worden gepompt uit de honderden meters afgelegen Oude Handelsdokken en uit de vijver van het Leopoldpark, hetgeen de brandbestrijding geenszins in handwerkt. De vrees voor verdere vernieling noopt de H. Burgemeester er toe hulp in te roepen van de brandweerkorpsen van Brugge, Blankenberge, Nieuwpoort en Wenduyn. Door de gezamenlijke krachtinspanningen kan uiteindelijk tegen de morgen een uitbreiding van de ramp in het zagezegde "Jodenkwartier" worden belet. Intussen is ook het gebouw van de Nationale Bank in de Kaaistraat de prooi der vlammen geworden. Trots het bestendig bombarderen zetten de brandweermannen heldhaftig hun beschermingswerk voort. Niet minder dan 31 woon- en winkelhuizen gingen door die beschieting in de vlammen op, terwijl 19 volledig beschadigd en 9 gedeeltelijk geteisterd werden.

Rond hetzelfde uur werden aan de Vuurtorenwijk 17 huizen volledig vernield en 14 gedeeltelijk beschadigd, terwijl benzinetanks in brand geworpen werden aan de visserijhaveninstellingen.

Opmerkenswaardig is dat die zware aanval betrekkelijk weinig slachtoffers vergde, namelijk 12 doden en 6 gekwetsten, hetgeen toe te schrijven is aan het feit, enerzijds, dat het overgroot gedeelte onzer bevolking de stad verlaten had en, anderzijds, dat de mensen bijtijds een schuilplaats hadden opgezocht.

Terwijl onze brandweermannen op woensdag 22 mei nog bezig zijn met branden te bestrijden, die eerst soms uren en uren nadien uitbarsten, wordt onze stad, die ononderbroken door vijandelijke vliegers bestookt wordt, bezocht door Z.K.H. Prins Karel, vergezeld van zijn Ordonnands-Officieren HH. Baron Goffinet en Baron de Maere d'Aertrijcke. Tevens wordt de stadsoverheid die bestendig ten stadhuize zetelt met dit hoog bezoek vereerd en tekenen onze Doorluchtige bezoekers het gulden boek dat, helaas, zes dagen later, zal verloren gaan bij de brand van het stadhuis. Het hoeft niet verzwegen, dat dit blijk van sympathie en belangstelling vanwege de Prins Karel aan bestuur en inwoners nieuwe moed schonk.

Daags nadien vernamen we dat bij K.B. van 21 mei H. Serruys tot Burgemeester werd benoemd in vervanging van H. Dr. Moreaux.

Ter voorkoming van uitbreiding van nieuwe branden welke regelmatig hier en daar in de verschillende middenstadsgedeelten opdagen, wordt in de Kapellestraat tijdelijke een bestendige brandweermacht gehouden om aldus iedere nieuwe haard van brand in de kiem te kunnen stikken.

Bij vaststelling van het watergebrek en tevens ter bescherming tegen gebeurlijke bommenscherven nemen alle in stad gebleven inwoners nu de voorzorg zand in huis te halen en nemen ze zelfs de vroeger altijd voorgeschreven maatregel, de keldergaten met zakken zand af te bakenen.

Waren de branden uiteindelijk beperkt tot op het minimum van gevaar, weldra zouden wij met nog zwaarder onheilen hebben af te rekenen.

Machteloos als wij stonden tegen de niets ontziende stuka's en andere Messerschmidt's, smachtte de gebleven bevolking alleen naar het einde van de slachting. De vijandelijke vliegtuigen dalen soms tot op minder dan honderd meter om de bommen af te werpen of om de vluchtende mensen te bestoken. Geen schot gaat van hier uit, geen geallieerde vlieger is te ontwaren om de vernietiging vande Koningin der badsteden te beletten. En toch komen de vijandelijke vliegeniers ononderbroken in grote getalle meestal van overzee om de stad in haar gehele uitgestrektheid op haar grondvesten te doen beven en talrijke onschuldigen onmeedogend gevoelig moreel en physisch te treffen. Dat het vliegveld, de kazerne, de haven, het station zouden bestookt worden, zou te begrijpen zijn, gezien het doel van die instellingen ! Maar dat de onschuldigen weerloze burgerbevolking in haar heiligste bezit dusdanig ten onder gebracht wordt roept om wraak.

Nauwelijks waren we bekomen van de schrikken van 21e mei of een ander ramp kwam een van de voornaamste takken van de Oostendse bedrijvigheid gevoelig treffen. Op 24e in de namiddag werden drie van de bijzonderste hotels (Plage, Splendid, Beau Rivage) langs de Albert I Wandeling ten gronde vernield, inbegrepen het tot hospitaal ingerichte, van het Rood-Kruis voorziene "Hotel de La Plage", waar talrijke gekwetsten en personeel als slachtoffer vielen van die misdadige aanval. Ook de badinstellingen gelogen onder de wandeling werden erg beschadigd. Spijts alle inspanningen van onze brandweerdienst brandde het hulphospitaal samen met de nevenstaande hotels en villa's ten gronde af en liet een 40-tal slachtoffers als bilan.

Ook het burgerlijk hospitaal wordt met brand onnen bedeed doch door het tijdig en doelmatig optreden kon de brand er worden vermeden. Intussen ontving onze stad 't bezoek van afgevaardigden van de gemeentebesturen van Ingelmunster, Isegem, en omstreken, die kwamen informeren waar er, te onzent voedingsvoorraden, van welke aard ook, voorhanden waren.

Aldaar was de toestand al even rooskleurig. Hauden wij hier met ononderbroken bomaanvallen af te rekenen, daar werden de weiden belegd met duizenden en nog tienduizenden vluchtelingen aan wie de allereerste zorgen van hygiëne ontbraken en die tevens gebrek leden aan de meest onontbeerlijke voedingsstoffen. Het was voor die landgenoten een overgroot geluk, dat zij de ganse voorraad aan opgelegde vissoorten van de streek konden aanwerven, dit voor honderduizenden frank.

Onder die noodlottige omstandigheden kwam een ganse trein met personeelsleden van de Ministeries en hun familie, die reeds enkele dagen geleden onze stad hadden aangedaan, alhier terug, de doortocht naar Frankrijk afgesneden zijnde !

En dit te midden van de meest hevige onophoudende beschietingen uit de lucht. Gelukkig voor die mensen, en ook voor ons, slaagden wij er in die belangrijke schaar ongelukkigen uit het gevaar te brengen door ze per tram te evacueren op het geenszins blootgestelde Wenduïne.

Tegelijkertijd hadden wij zorg te dragen voor de ontelbare vluchtelingen, die geen onderdak konden vinden in de omliggende gemeenten en aldus om zo te zeggen in dichte massa's ononderbroken bleven vertoeven in de schuilplaatsen. Voorwaar we beleefden alles behalve rooskleurige toestanden en moesten tevens voorzien in de behoeften van eigen diensten. Kortom de verwarring uit die wantoestanden steeg ieder ogenblik in de meest ruime mate en het was onder alle opzichten te hopen dat spoedig een einde er aan kwam in de ene of andere zin.

En wat dan gezegd van de alles ontzenuwende in de verschillende stads gedeelten geplaatste "alarm-signalen", die de komst van de vliegtuigen moesten verwittigen en de mensen er van berichten dat ze best ergens een onderkomen zouden zoeken. Het gebeurde vaak dat de huiltonen van de ene signaalpost het einde-alarm verkondigden, terwijl het geluid van een andere sirene eventjes het begin-alarm liet kenen ! Aldus wisten de alhier verblijvenden dikwerf niet waaraan zich eigenlijk te houden, te meer daar die sluikmoordenaars meestal van overzee kwamen en de lading reeds dood en vernieling had gezaaid vóór dat hun tegenwoordigheid gesignaleerd werd ! Het was dan ook met een zucht van verlichting dat de staatsgenoten vernamen, dat een einde gesteld werd aan dit alles ontzenuwende alarm-systeem.

Het hoeft zeker niet herinnerd dat de bevoorrading aan drinkwater, gas en elektriciteit ettelijke malen, nu eens in die wijk dan in een andere moest worden stopgezet uit oorzaak van de schade door de springtuigen aan de moerleidingen teweeggebracht. Maar toch werden die herstellingen gewoonlijk op zulde wijze uitgevoerd dat de onderbreking op haar minimum werd beperkt. Nochtans zagen we onze verplicht, wegens het dreigend brandgevaar tengevolge van de herhaalde beschietingen de gasdistributie vanaf 21 mei volledig buiten dienst te stellen. Ze werd eerst op 16 juni hervat.

Reeds van 19 mei, was ten andere, de toevoer van Bocqwater totaal gesperd, de aanvoerleidingen door de vijand gecontroleerd zijnde. Gelukkig konden wij de bevolking nog in zekere mate helpen door, echter niet drinkwater, vaartwater in de leidingen te steken, welke noodtoestand tot 3 juli geduurd heeft.

Wat de elektriciteit betreft de bedeling er van kon ononderbroken doorgaan tot op 27 mei 's namiddag, om opnieuw in zwang te komen na 24 uren.

Wat er eveneens niet weinig toe bijdroeg om de gemoedstoestand van de bevolking een harde slag toe te brengen, waren de talrijke somtijds aangedikte verhalen van uitgeweken landgenoten en ook wel eens militairen, die zich soms dan ook nog aan een of ander vergrijp bezondigden.

Terzelfdertijd moest worden zorg gedragen dat ook de openbare wegen niet belemmerd bleven met de puinen van de vernielde eigendommen, zodat een gedeelte van het personeel van alle stadsdiensten daadwerkelijk daartoe aan 't werk moest worden gesteld.

Een speciale dienst voor vluchtelingen werd op voet gesteld met de medewerking van het personeel der officiële scholen, dat vrijgekomen was, tengevolge het sluiten van alle scholen de dag dat Hitler ook ons land aan zijn veroveringszucht prijsgaf. Zoals reeds gezegd werden onze toevallige stadsgenoten zonder verwijl overgebracht naar de verschillende randgemeenten waar ze minder aan oorlogsgevaar waren blootgesteld of bij middel van de tramdiensten naar de strek over de Yzer gevoerd.

Middelerwijl nemen van af 25 mei de beschietingen nog in hevigheid toe. Op die zaterdag is het de nieuwe vissershaven waarop de vijand zijn woede bot viert. De reeds erg geteisterde vismijn wordt met een nieuwe reeks bommen begoten zodat tal van pakhuizen totaal verwoest worden. Tevens worden een menigte aldaar staande met benzine of mazout gevulde citernewagens in brand geschoten, zodat de vlammen torenhoog ten hemel stijgen en de donkere rookwolken zeewaarts drijven.

Nagenoeg tezelfdertijd heeft ook een aanval plaats op de gebouwen ter overzijde van het visserijdok waarbij al de met deze nijverheid betrekking hebbende inrichtingen de prooi van de vlammen werden.

Ook de middenstad krijgt opnieuw een ruim aandeel en de brandweer moet op niet minder dan een vijftal plaatsen in de verschillende stads gedeeltes optreden om uitbreiding van het alles vernielende vuur te voorkomen.

Op straat ziet men bijna niemand. Men vreest immers familie of eigendom niet meer terug te vinden wanneer men terugkomt ! Eenieder blijft thuis om desnoods hulp te kunnen bieden aan familie en gebuurs. Op zondagmorgen 26 mei vertrekken alle militaire vrachtauto's die sedert een paar dagen langsheen de gevels van de huizen geplaatst en onder de bomen in het park verscholen werden ; dit is een werkelijke ontlasting voor de bewoners van die kwartieren ten overstaan van het bommengevaar dat de tegenwoordigheid van die wagens biedt. Inmiddels wordt de stad in al haar onderdelen verder door de vijand bestookt.

Zoals overeengekomen op 18 mei en trots al de moeilijkheden van het ogenblik wordt de gemeenteraad opgeroepen tegen zondag 26 mei te 10 uur.

In het jaarverslag over 1940 lezen wij dienaangaande :
"Alle raadsleden, hun plaatsvervangers en een zeker aantal notabelen werden er op uitgenodigd.
Er werd vastgesteld dat van de raadsleden, alleen de HH. Feys, Devriendt, Smiessaert, Serruys, Vanhoutte en Deboos aanwezig waren, terwijl M. Van Caillie bij het leger was.

"Het oproepen van de plaatsvervangers liet de tegenwoordigheid alhier vaststellen van : Mevr. Vroome-Demulder J., HH. Pilaeis Jozef, Hespel Jan, en Willaert August, voor de liberale groep ; MM. Duyver Georges, Dyserynck Déairé, Poupaert Louis, en Vervaeke Alfons, voor de katholieke partij ; benevens Mevr. Verbrugge-Demey G., van de socialistische groep, wegens ziekte belet aanwezig te zijn.

Bij de 7 raadsleden en de 9 plaatsvervangers werden 9 notabelen gevoegd met name : HH. Boudolf Oswald, Courtens Willy, Daniels André, Friedrich Karel, Kesteloot August, Simar André, Van Coillie Leon, Van Mierlo Constant, Dr. Vanwijnendaele Octaaf.

Allen legden de eed af door de wet voorgeschreven, en werden als raadslid aangesteld verklaard.

Onmiddellijk daarop ging de vergadering over tot de verkiezing van de wd. Schepenen en de Heren Devriendt, Smissaert, Van Coillie en Boudolf werden verzocht in die hoedanigheid de eed af te leggen."

Met benepen hart gingen wij 's namiddags van zondag 26 mei het hoofdkwartier van 't leger te St. Andries opzoeken. Welke gelukkige mensen waren toch die Bruggelingen. Midden de markt ontwaarden wij een roomijswagen juist zoals bij ons in volle seizoen. Ware het niet van de talrijke militairen die wij op de baan ontmoetten, zeker zouden we gedacht hebben dat het wee, dat ons aan de kust overkwam, eigenlijk maar een nare droom was. Spoor van oorlog hier? Niets, bepaald niets ! Des te beter.

Maar wat zou het bij ons zijn wanneer we terug te Oostende zouden komen ?

Ellende hier, vertwijfeling daar, treurnis overal !

In het hoofdkwartier werd ons gemeld dat de sectie bij dewelke wij de te bespreken quaesties moesten afhandelen sedert korte tijd te Oostende gevestigd was in de "Bon Pic", Zeedijk, Mariakerke.

Aldaar werden wij ontvangen door Generaal Glorie, die ons wist mee te delen dat de haven van Oostende, aan het gebruik waarvan verzaakt geweest was uit reden van de talrijke bombardementen, opnieuw voor het militair verkeer zou opengesteld worden en, terwijl wij daar bezig waren ter bespreking van de algemene toestand van de stad, werden een paar oversten van de loodsdienst aangemeld, ten einde er gezamenlijk de te treffen maatregelen te overwegen. Niet veel zou daarvan nochtans in huis komen !

De ganse 27 mei zou vernieling en terreur in de grootste mate stijgen met de totale verwoesting van het stadhuis als toppunt, de nacht van de capitulatie.

Reeds kort over 8 uur 's morgens waren vliegeniers van langs zee, op geringe hoogte, boven het Palace Hotel gevlogen en hadden bommen gelost die terecht kwamen in de Conscience school. Aldaar waren talrijke jongelingen ondergebracht geworden, die in dichte massa het slachtoffer werden van die laffe aanval. Resultaat ? 21 doden en een 40-tal zwaar gekwetsten. (1)

Op alle stadsgedeelten zonder uitzondering kwamen steeds explosief en brandbommen terecht.

(1) Het betrof hier een aanval met stuka-vliegtuigen (N.V.D.R.)

O.a. te kwart over 8 vielen twee bommen vóór de ingangen van de stadsboekerij en vernielden het trapgat, alle toegang tot het gebouw belettend. Een drietal uur later viel een brandbom op een aanpalens huis. Bij gebrek aan water kon niet geblust worden en de brand deelde zich mede aan de boekerij, die de prooi der vlammen werd. Daarbij ging de ganse boekenschat - niet minder dan 30 duizend banden - verloren, alsmede de vele en interessante historische documenten, die verder dan tot 1830 teruggingen. Niets werd gespaard zodat Oostende thans bijna zonder historische documenten staat, gezien ook de rijke verzameling van een particulier uitbrandde. De waarde van hetgeen bij die ramp verloren ging, is, zelfs benaderend, niet te schatten!

In de Oudenburgsteenweg, in de Breedene steenweg, in de Handelstraat, in de Esplanade straat, in de Nieuwlandstraat, in de Stuiverstraat, in de Zwaluwenstraat, in de Landbouwerstraat, in de Leffingestraat, in de Dr. Verhaeghestraat, in de Rentenierstraat, in de Frère Orbanstraat, in de Caïrostraat, in de Hospitaalstraat, in de Edith Cavellstraat, in de Spoorwegstraat, in de Adolf Buylstraat, in de Vlaanderenstraat, in de Vindictivelaan, enz., enz., overal, de ganse stad door, werden bommen gezaaid.

Sommigen hadden de indruk dat de Duitsers er zelf op uit waren ook het stadhuis te treffen, bij zover dat beslist werd 's namiddags de deuren van 't stadhuis dicht te houden, om mensenlevens niet nutteloos bloot te stellen.

Over middag en later was het beurt aan eigendommen in de Jozef II straat, in de Karel Janssenslaan, in de IJzerstraat, op het Hazegras, in de Kerkstraat, in de Capucienenstraat, in de Langestraat, in de St. Niklaasstraat, in de Hendrik Serruyslaan, in de Leffingestraat, in de Thourout Steenweg, in de Maagdengang, in de Viaductgang, in de Spotgang, in de Hennepstraat, in de Wagenstraat, in de Ieperstraat, enz. om geheel of gedeeltelijk geteisterd te worden.

De kerk van het Hazegras wordt door brandbommen geteisterd doch de brand wordt spoedig overmeesterd.

Dezelfde namiddag wordt de tussenkomst van de brandweer vereist in het zeestation waar ganse treinen in brand staan, het restaurant is ingeschoten en het dak van het gebouw in lichtelaaie.

Kort na middernacht wordt de brandweer opgeroepen voor brand in de toren van 't stadhuis, ook de eigendommen ten Oosten van het Wapenplein vatten vuur. Trots alle bemoeiingen is aan het blussen van het vuur geen uitslag te bekomen, de uitbreiding er van is te snel, water schiet te kort en tevens komen de vliegeniers, benevens het werpen van bommen, met hun boordwapens, de redders bestoken tijdens hun heldenwerk.

Het instorten van de toren deelt het vuur mede aan het Hotel City Bourse, vormende de hoek der Kerk- en Breidelstraten. Van daar uit zet het vuur zich over aan de gebouwen beiderzijde van de laatstgemelde straat, waarvan alleen hier en daar slechts nog stukken zwart gerookte muren wankelend stand houden.

Wat hierbij aan waarden verloren ging is niet beschrijven. Alle administratieve documenten werden door het vuur vernield en, op weinig na ging de ganse collectie aan prachtige schilderijen van de meest beroemde artiesten (meer dan 400 tableau's en etsen) met inbegrip van de waardevolle verzameling van Meester Baron James Ensor en van oud Burgemeester Van Iseghem, in de vlammen op.

Door de zorgen van een paar medeburgers konden maar enkele schilderijen uit de brand gered worden, helaas bitter weinig in vergelijking met wat verloren ging !

Zonder te spreken van de talrijke niet te herstellen, verloren gegane boekenschat en oorkonden, mag de waarde van de vernielde schilderijen, etsen, gravures en beeldhouwwerken geraamd worden op ruim 4 miljoen frank, waarde 1939.

Van de volledige verzamelingen wetten en Koninklijke Besluiten - "Pasinomie" - "Pasicrisie" - "Pandestes" - "Bevolkingsregisters" - "Akten van den Burgerlijken Stand" - bleef slechts een hoopje as over !

En die vernieling gebeurde nagenoeg op 't ogenblik dat Z.M. de Koning besloot tot het sluiten van de Wapenstilstand over te gaan !

Het bestuur zag zich aldus noodgedwongen verplicht tijdelijk zijn intrek te nemen in een afhankelijkheid van de brandweerdienst om daags nadien de lokalen van de Meisjesberoepsschool en enkele dagen daarop de vertrekken van het zo pas voltooide Gerechtshof tot voorlopig stadhuis in te richten.

Niettegenstaande het nakend staken van de strijd op ons grondgebied, verwaarloosde de onmeedogende vijand niets om druk, vrees en schrik aan te jagen bij de bevolking. Overal wordt door hen verder dood en vernieling gezaaid. De ganse morgen van 28 mei door worden overal bommen geworpen. Tegen 13 uur betreden de eerste vijandelijke troepen, rijk uitgedost, het grondgebied van de stad. Te 15 uur wordt de Burgemeester bij de stadscommandant uitgenodigd om er de onderrichtingen te ontvangen. Rond 16 uur zweven Duitse vliegtuustellen boven de stad en - als om de kroon op 't werk te stellen - lossen, uit geringe hoogte, hun volle lading op de in opmarsch zijnde troepen, die ze waarschijnlijk voor vijandelijke genomen hadden ! Het hoeft niet gezegd dat talrijke vijanden daarbij het leven lieten, terwijl ook een zestal medeburgers als onschuldige slachtoffers vielen.

DOOD EN VERNIELING

Gedurende de korte tijdruimte begrepen tussen 10 en 28 mei, maar vooral sedert 19 mei, heeft de stad, oneindig veel geleden, dit zowel aan de beide haveninstellingen en buitenwijken als aan de kom - en vooral aan de kom - zelf. Niet minder dan 127 branden werden waargenomen tussen 19 en 28 mei, waarvan 27 tengevolge van bombardementen en 100 ingevolge brandbommen.

De talrijke projectielen, explosief en brandbommen, die op ons grondgebied uitgegoten werden brachten het volgend bruto resultaat :

Uitgebrand	219 huizen
Volledig beschadigd	167 huizen
Gedeeltelijke id.	480 huizen

daarbij niet gerekend de staatsgebouwen (Nationale Bank, Werkplaatsen, Spoorwegen, Bureau's van de Marine, die ten gronde uitgebrand werden = het Kaaistation, de Staatsmarineschool : zwaar geteisterd = het Krijgsgasthuis, de instelling Godtschalck, de Kazerne, het Goederenstation, enz. licht beschadigd) en deze de stad toebehorende (Het Stadhuis, de Bibliotheek en de Van Nesteschool, volledig uitgebrand = de Vismijn, de Dekenij der Hoofdkerk en de hoofdkerk zelf, de Albertschool, de Consciencschool, erg getroffen = en de gebouwen van de Bepplantingsdienst, de Albertschool, de School Vuurtoren, de Vercamerschool, de Koninklijke Schouwburg, het onvormstation Vuurtoren, de Pompierskazerne Vuurtoren, enz. betrekkelijk lichtgehavend).

Al die stoffelijke schade kan echter verholpen worden. Wat erger is zijn de menige slachtoffers, die hierbij het leven inschoten of voor de rest van hun leven de gevolgen van hun kwetsuren zullen moeten dragen.

Het aantal slachtoffers dat op ons grondgebied de bijand ten prooi viel kan als volgt samengevat worden :

Gedood : Vreemdelingen -	126 (waarvan 44 militairen)
Oostendenaars -	34
Niet geïdentificeerd -	<u>6</u>

166

Gekwetsten : zwaar -	77
lichte -	19

Algemeen besluit

We mogen dit overzicht niet eindigen zonder hulde te brengen aan de moed waarmede de, gedurende die treurige dagen, alhier gebleven bevolking die harde beproeving heeft doorstaan.

Tevens weten wij welgemeend dank aan het ganse stadspersoneel, aan de Brandweren van Brugge, Blankenberge, Nieuwpoort en Wenduyne, en de soldaten van Breda, die, hun plicht getrouw, trots alle gevaren ons kloekmoedig ter zijde hebben gestaan om de orde te helpen handhaven, de talloze branden te bestrijden, de noodzakelijke herstellingen uit te voeren en de goede gang van de diensten dag en nacht te verzekeren. We zouden aan onze plicht te kort schieten moesten wij hier geen dankbare hulde brengen aan Prins Karel, die de stad in die droevige dagen zo moreel steunde en vooral aan Z.M. de Koning die tijdig een einde wist te stellen aan de al te ongelijke en hopeloze strijd, die onder meer zou hebben geleid tot de volledige vernieling van onze geliefde stad.

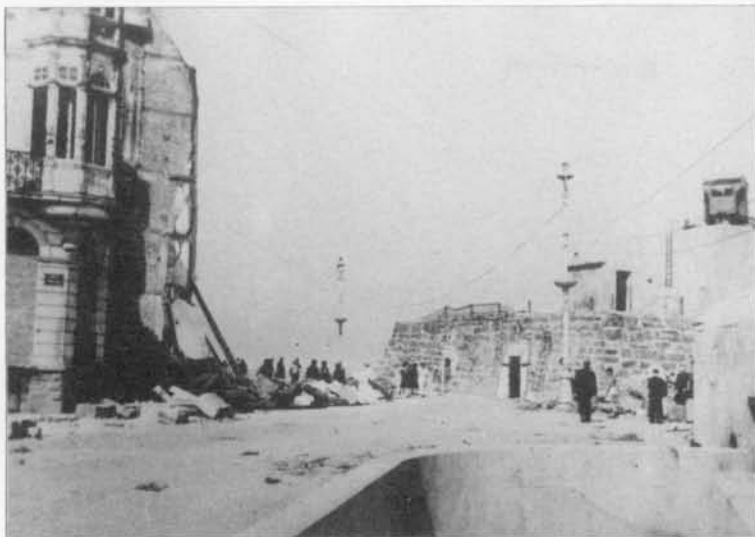
Gedaan te Oostende, de 11 augustus 1948

M. Surmont
Stadssecretaris

H. Serruys
Burgemeester

OOSTENDE MEI 1945

(Duitse verdedigingswerken)

Wat er overbleef van de
Kursaal-bunkers.

De reuzeschuilplaats voor het Kommandantur
(Hotel du Parc, Marie-Joséplein).

Nabij de Visserskaai: prikkeldraad, betonpalen
en mitrailleursest om de toegang tot de
binnenstad te beletten.